

ЗА ЮБИЛЕЯ НА ЛИЛИЯ КРУМОВА-ЦВЕТКОВА – КОЛЕГИАЛНО И ПРИЯТЕЛСКИ ЧРЕЗ МАГИЯТА НА ДУМИТЕ

Магията на думите. Езиковедски изследвания в чест на проф. д.ф.н. Лилия Крумова-Цветкова. София, 528 стр. ISBN 978-954-322-521-7

Коледи, приятели и последователи са посветили на юбилейната годишнина на Лилия Крумова-Цветкова свои статии от различни дисциплини на езиковедската българистика, събрани в обемен сборник с поетичното заглавие „Магията на думите“.

Както е прието в такива случаи, в началото е поместена творческата биография на юбилярката и пълна библиография на нейните трудове.

Особено много и разнообразни са работите по лексикология и лексикография. Някои от тях са съвременни разработки на традиционни проблеми в областта. Емилия Пернишка се занимава с познавателния потенциал на синонимите в българския език, като разглежда някои прояви както на когнитивното, така и на лингво-културологичното им съдържание. По нов начин и оригинален начин интерпретира Иван Касабов системно-структурните отношения в лексиката. Палмира Легурска разглежда полисемията като

модел на езика и като метамодел при езиково описание и я свързва с практически дейности като обучението. Максим Стаменов прави опит за проучване и систематизиране на т. нар. „непредсказуеми промени“ в значенията на думите след заемането им от чужд език, при което те претърпяват семантични промени, които не могат да бъдат обяснени със стандартните модели на промяна, известни от диалектната лексикология. Статията на Борис Парашкевов също е посветена на проблем, свързан със заемането на чужди думи – представянето на немските заемки в българския език. Един интересен случай на граматични колебания при новозаетите чужди думи разглежда Владко Мурдаров – окончанието за множествено число при многосричните имена от мъжки род. Сия Колковска представя неологизмите в българския език и съпътстващите проблеми в процеса на тяхната интеграция, а Милена Велева характеризира историзмите в българския език, които не са били самостоятелен обект на лингвистично изследване и са сравнително слабо проучена лексикална категория. Диана Благоева анализира някои активни процеси в развитието на българския социален и политически речник в края на ХХ в. и началото на ХХI в., свързани със значителни промени в икономическия, политическия и социалния живот.

В сборника има и редица статии, свързани с теоретични лексикографски проблеми. Такава е разработката на Мая Божилова, която върху български лексикален материал разглежда концептологията и лексикографията като изследователски стратегии за реконструкция на познанието за езика. Характеристиките и мотивацията за появата на един нов енантиосемен фразеологизъм изследва Ваня Сумрова, а Радостина Захариева съпоставя силата на думите, както е видяна и оценена според 600 пословици и

поговорки в български, румънски и френски език.

Интересна е и групата на статиите, посветени на терминологията и терминографията. Екатерина Петкова изследва някои отличителни особености на терминологичното значение като вид лексикално значение. Абревиацията и нейните характеристики като специфична графична техника за терминологична номинация представя Мария Попова. Кристияна Симеонова разглежда някои активни словообразователни процеси в съвременната българска политическа терминология, а Адриана Христова – лингвистичните особености на философските термини в българската богословска книжнина от X до XIV в., превод от византийски източници.

Голяма група статии са посветени на проблеми на съвременния български език. В статията на Боян Вълчев са подложени на дискусия проблемите на текущата езикова кодификационна практика. Мариана Георгиева разглежда метакогницията като проблем, който представя речта като феномен на когницията. Петя Осенова проучва видовете валентни синтактични отношения в композиционални думи с два корена и свързваща гласна и прави класификация. В някои статии са разгледани отделни езикови проблеми: изследани на установяването на една акцентна норма (Стоян Буров), употребата под влиянието на английския език предимно в езика на медиите на интранзитивни вместо транзитивни глаголи (Христина Пантелеева), съпоставка между отрицанието при глагола и във фразеологичните конструкции в българския език (Мария Жерева), промяната на значението на някои производни префигирани глаголи в съвременния български език (Атанаска Атанасова), видовете комплименти и тяхната реализация в езика (Николай Паскалев).

Трябва да се открият и разработките, свързани със съпоставките на българския език с други езици. Катя Чаралозова сравнява с руски и полски българските експресивни лични имена, Йорданка Трифонова – про-

приалния плурал в български и чешки, Пенка Баракова и Биляна Радева – употребата на притежателни прилагателни в български и сръбски, а Малгожата Коритковска – проблема за функционирането на реторичните въпроси в полски и български. Виолета Косеска-Тошева е посветила статията си на представянето на съпоставителната полско-българска граматика.

Важни са разработките в областта на словообразуването. Юлия Балтова разглежда лексикалния и граматичен статус на неологизми от типа *бизнесдама*, *фитнесуреди*, *голфигрище*, както и въпроса за тяхната ортография, произношение, лексикографско представяне, а Цветелина Георгиева изследва словообразователната активност на префиксите за повтораемост *ре-* и *пре-*. Имена от среден род от типа *варненче*, *европейче*, назоваващи лица според месторождение и местоживеење, анализира Цветанка Аврамова.

На значението на лингвокултурологичния подход за езиковото обучение се спира Кирил Димчев. С концептите *село* и *град* и тяхното отразяване в речника и фразеологията на българския език се занимава Мариана Витанова, а с концепта *труд* през периода на социализма – Иво Панчев. Мария Китанова разглежда български диалектни номинации, свързани със старинен славянски фамилен култ. Етноспецифични белези открива в българската фразеологична система Зоя Барболова – следи от български обичаи и материални артефакти, отразени в тяхната вътрешна и външна структура. Неда Павлова изследва семантичните промени в използването на етнонима *българи* във френския език и култура. Български оними (антропоними, имена на селища и др.) в руски архивни документи, енциклопедии, справочници, статистически описания изследва Марияна Парзулова, които тълкува като следи от миграция на българи в Руската империя. Ангел Пачев анализира подробно предпоставките за развитие и перспективите пред социолингвистиката на европейската интеграция. Интересни сведения за някои лични и родови имена на пра-

българите привежда и интерпретира Мери Лакова.

Статиите, свързани с проблеми на историята на българския език, обхващат широк хронологичен диапазон – Елка Мирчева открива грешка на преписвача на Зайковския требник от XIV в., в словото на Дамаскин Студит за десетте божи заповеди Калина Мичева анализира семантичната опозиция *свой – чужд*, а изследването на Ваня Мичева върху развоя на резултативните съюзи в историята на българския език е по текстове от периода XIX–VIII в. Диана Иванова представя тенденцията към демократизация в езика на късните български преводи на Библията (XIX–XX в). По текстове от периода на Възраждането Маргарита Димитрова изучава названията на лица. С поглед върху целия развой на българския език Стоян Жерев разглежда мястото на традицията в изграждането на съвременния книжовен език като представителна форма на националния език.

Някои статии от раздела „Диалектология“ са посветени на отделни

лексеми: семантиката на лексемата *хубав* в българските народни говори (Лучия Антонова), анализ на мнимия русизъм в българския език – *хребет* (Славка Керемедчиева), хетероними с основно значение ‘къщовник’, ‘къщовница’ в българския език (Христо Холиоличев).

Светла Коева запознава с представянето на синтактичните и семантичните предлози в българския Фрейм-Нет, а Велислава Стойкова и Катя Чаралозова – на българските притежателни и възвратно-притежателни местоимения с универсалния мрежов език.

Като цяло сборникът се характеризира с многообразието на езиковедски теми и проблеми, разработени на високо професионално ниво от широк кръг езиковеди с различни научни интереси и пристрастия – достоен знак на уважение от страна на професионалната общност към видната наша изследователка проф. Лилия Крумова-Цветкова по случай нейния юбилей.

ИВОНА КАРАЧОРОВА